

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
Participation of community leaders in drug prevention and solution
at Kalasin Municipality of Kalasin Province

พระกฤษดา ธम्मสาโร (สาระวิต)¹

ชาญชัย ฮวดศรี² และ สมควร นามสีฐาน³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

PhraKrisada Dhammasaro (Saravit)¹

Chanchai Huadsri² and Somkhuam Namseethan³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: kritsadabank180135@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 3) ประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

* ได้รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2566; แก้ไขบทความ: 15 ธันวาคม 2566; ตอปรับตีพิมพ์: 30 ธันวาคม 2566

2) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3) ผลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า 1. ฉันทะ การตัดสินใจ สร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำยิ่งขึ้น 2. วิริยะ ความขยัน หมั่นเพียร การปฏิบัติตามแผน 3. จิตตะ การคิดค้นหาสาเหตุ ความมีจิตใจสู้ไม่ถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรค 4. วิมังสา การประเมินผล การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิด พิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ผู้นำชุมชน; การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Kalasin municipality; 2) to compare the participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Kalasin municipality and 3) to apply the Four Iddhipada principle with the participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Kalasin municipality, Kalasin Province. The sample group included 396 community leaders in Kalasin municipality and 12 key informants. The research tools were a questionnaire and an interview form. The obtained data were analyzed using social science software packages and contextual content analysis.

The research results were as follows:

1) The levels of participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Kalasin municipality from both overall and aspect perspectives were statistically rated at a high level.

2) The comparison of the level of behavioral participation of community leaders in the prevention and solution of drug problems in Kalasin municipality found that the samples with differences in age, education level, occupation, and average monthly income overall participate in the prevention and solution of drug problems in Kalasin Municipality differently with a statistical significance level of 0.05. The samples with different genders indifferently participate in the prevention and solution of drug problems in Kalasin Municipality.

3) The Result apply the Four Iddhipada principle with the participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Kalasin municipality (1) Chanda: a decision to create job satisfaction and wish to do more; (2) Viriya: diligence, perseverance, implementation of the plan; (3) Citta: cause-finding, willingness to fight without giving up on problems or obstacles; (4) Vimamsa: assessment, knowing how to use wisdom, use thoughtful consideration in all aspects of work to achieve the goal.

Keywords: Participation; Community Leaders; Drug Prevention and Solution

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันปรากฏว่า มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดจำนวนมากในทุกพื้นที่ของประเทศไทย และชุมชนเป็นภัยร้ายแรงในสังคมไทยมายาวนานโดยมีรูปแบบการแพร่กระจายที่หลากหลายมากขึ้นซึ่งปรากฏว่าใน กลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสติดยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากความอยากรู้อยากลองรวมทั้งประชาชนทั่วไปในกลุ่มผู้ที่ว่างงานอีกทั้งมีปัจจัยจากสภาพแวดล้อม สังคม หรือค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นแรงผลักดันประกอบกับสถานการณ์มูลค่ายา เสพติดที่ลดลง ส่งผลให้หาซื้อยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้ง่าย และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ปัญหาสุขภาพจิตของผู้เสพ รวมถึงผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2563 - 2565 ให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีให้ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับภาครัฐเองมีแนวทางที่จะมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมตามมา

อย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน ปัญหา สภาพแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหายาเสพติด (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550)

การดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องยึดพื้นที่เป็นหลักเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางแก้ไขปัญหา และให้ความสำคัญแก่การป้องกันเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็ก และเยาวชนเพื่อลดความต้องการใช้ยาเสพติด ควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาการปราบปรามอย่างเฉียบขาด จริงจัง มุ่งลดปริมาณการผลิตและจำหน่ายยาเสพติด บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ช่วยเหลือดูแลทุกข์สุขของประชาชน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเตรียมพร้อมในทุกด้าน รับข้อมูลติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ ประชุมร่วมกันกับประชาชนในทุกเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการ รายงานสถานการณ์ภายในชุมชนให้หน่วยงานราชการทราบ ตรวจสอบดูแลความเสียหายที่ผ่านมาในสถานการณ์ไม่สงบว่ามีสิ่งใดเสียหายหรือซ่อมแซม รายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อำเภอ เพื่อขอรับความช่วยเหลือ ร่วมมือทำงานกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น ทหาร ร่วมประชุมอบรมพัฒนาความรู้ของตนอยู่เสมอ สร้างความเข้มแข็งในชุมชนสร้างความปรองดองให้ประชาชนในพื้นที่ให้รู้จักสามัคคี เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการเฝ้าระวังในเรื่องยาเสพติด การทะเลาะวิวาท ประณีประนอมข้อพิพาท เบื้องต้นและเรื่องที่เกิดกฎหมาย สอดส่องดูแลให้กับหน่วยงานราชการ นำประชาชนพัฒนาและทำกิจกรรมที่สำคัญภายในชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนในชุมชนและร่วมกิจกรรมหรือร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการอย่างต่อเนื่อง

หลักอิทธิบาทธรรม 4 คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรัก จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ ความเพียร คือ ความ ขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทนเอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ ความหมั่นใช้ ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงเป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และศึกษาถึงแนวทางวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 ว่ามีแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างไร ซึ่งสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เพื่อการวิเคราะห์ที่มีความครอบคลุมรอบด้าน

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 38 ชุมชน จำนวน 34,218 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ เจ้าคณะอำเภอ 1 รูป เจ้าคณะตำบล 1 รูป นายกเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 1 คน รองนายกเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 1 คน ตำรวจ 2 คน ผู้นำชุมชน 6 คน การเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้สัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับเหตุผลในการตัดสินใจ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปร ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การพรรณนาความ

ผลการวิจัย

- 1) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน
- 2) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน
- 3) หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติธรรมและการทำงาน ประกอบด้วย 1. ฉันทะ การตัดสินใจ สร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำยิ่งขึ้น 2. วิริยะ ความขยัน หมั่นเพียร การปฏิบัติตามแผน 3. จิตตะ การคิดค้นหาสาเหตุ ความมีจิตใจสู้ไม่ถอยต่อปัญหา หรืออุปสรรค 4. วิมังสา การประเมินผล การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีความตั้งใจไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวและรู้จักพิชภัยในยาเสพติด รวมทั้งการชี้แจงการแนะนำวิธีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีการประชุมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามแผนในด้านกิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามการมีส่วนร่วมของ

ผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมโชคศักดิ์ อัครอนันต์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด เขตพื้นที่บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการตัดสินใจ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค้นหาสาเหตุการแพร่ระบาดในชุมชน มีสามารถที่จะทำบุคคลในชุมชนสามารถคิดและทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ ล้วนแก้ว (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการคิดค้นหาสาเหตุ พบว่า จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคิดค้นหาสาเหตุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ มะพาริกะมุณี และคณะ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุในระดับมากที่สุด

4. ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาบตำรวจนิวา สวิรัช (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน โดยภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ เสนีย์ วิยวัฒน์ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนกรณี ชุมชนพัฒนาอีค 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตยกรุงเทพฯ ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลางในกิจกรรมด้านปฏิบัติการ/ การดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ ล้วนแก้ว (2552) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านการประเมินผล พบว่า จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนิน โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดี/ผลเสีย ในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ประชาชนแสดงความเห็นในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหน่วยงานราชการทราบ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนิน กิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน ระดับหมู่บ้าน/ระดับตำบล ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ ล้วนแก้ว (2552) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น มีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และสิทธิที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

1.2 ควรหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น มีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และสิทธิที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรนำผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไปประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.2 ควรมีแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามหลักอิทธิบาท 4

1.3 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามหลักอิทธิบาท 4

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่น เช่น อปริหานิยธรรม 7

สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

1. พฤติกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชน เป็นอาสาสมัครผู้ประสานงาน ในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และ ผู้นำชุมชนเสนอความคิดเห็นในการประชุมระดับหมู่บ้าน/ประชุมประชาคมในเรื่องการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.06$)

2. พฤติกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคิดค้นหาสาเหตุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนรวมกิจกรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดทำให้ปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และผู้นำชุมชนร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดทำให้ คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีคุณภาพ ชีวิตความมั่นคง ปลอดภัย เพิ่มมากขึ้น ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.02$)

3. พฤติกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเทศบาล เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.96$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.04$) และผู้นำชุมชนให้ คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.94$)

4. พฤติกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.09$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนได้เสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเพียงใด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$) และผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.13$)

5. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า 1. ฉันทะ การตัดสินใจสร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำยิ่งขึ้น 2. วิริยะ ความขยัน หมั่นเพียร การปฏิบัติตามแผน 3. จิตตะ การคิดค้นหาสาเหตุ ความมีจิตใจสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรค 4. วิมังสา การประเมินผล การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ ล้วนแก้ว. (2552). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชุมไชศักดิ์ อัครธนอนันต์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด เขตพื้นที่บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข.
- ดาบตำรวจนิवास วีรัช. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- มะพารี กะมุณี, มารุยกี รานิง และ ตายุดนิ อูสมาน. (2556). บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.chaipat.or.th/>

ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. (2555). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล (ยุทธศาสตร์ 5 รื้อป้องกัน). กรุงเทพฯ: สำนักงานป.ป.ส.กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติด. (2549). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน. นนทบุรี: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

เสนีย์ วยวัฒน์. (2552). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนกรณีชุมชนพัฒนาถ้ำ 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.